

Zastupitelstvo města Chropyně

Datum jednání: 16.06.2021

Číslo jednání: 18

Číslo materiálu: 0258-ZM2020

Odkaz Emila Františka Josefa Filly v Chropyni

Zpracovatel: Michal Pospíšil
Předkladatel: Michal Pospíšil
Důvod předložení: Z vlastního podnětu

Návrh usnesení:

Zastupitelstvo města Chropyně souhlasí

s potřebou zajištění důstojného vzpomínkového místa na odkaz rodáka Emila Filly a jeho zařazením mezi body Programu rozvoje města Chropyně.

Zastupitelstvo města Chropyně ukládá

- 1. Radě města Chropyně prověřit možnosti obnovy expozice díla rodáka Emila Filly v prostorách Chropynského zámku či na jiném vhodném místě,**
- 2. Radě města Chropyně oslovit investora rekonstrukce chropynského nádraží v rámci projektu Modernizace trati Brno-Přerov a projednat další možnosti a formy realizace připomínkového místa na Emila Filly v rámci prostoru nádražní budovy a jeho přilehlého okolí včetně varianty zachování části zdíva pro účely historické vzpomínky na budovu, ve které se narodil.**

Důvodová zpráva:

Emil Filla, celým jménem Emil František Josef Filla byl všestranný umělec, především malíř a grafik, působil však i jako sochař, znalec a sběratel umění, teoretik, redaktor, organizátor a diplomat. Jeho výrazná osobnost formovala směřování našeho kulturního dění už krátce před první světovou válkou, a hlavně v období meziválečném. Narodil se 4. dubna 1882, do rodiny železničního úředníka Františka Filly a Žofie, rozené Kotoučkové, v Chropyni č. p. 146 v současně stále stojící budově chropynského nádraží.

V současné době patří mezi nejznámější umělce své doby a to zejména jako kubistický malíř, grafik, sochař a výtvarný teoretik. Jeho významná díla se v aktuálně draží za částky několika milionů korun. Za zmínku stojí fakt, že i menší kresby, malby či plastiky tohoto autora jsou draženy za vyvolávací cenu začínající na hodnotě desítek tisíc korun.

(Galerie Platýz v Praze: <https://www.galerieplatyz.cz/autori/emil-filla>)

Emil Filla patří mezi významné osobnosti našeho města, přestože své mládí prožil v Brně a zemřel v Praze. O jeho díle a Chropyni najdeme podrobné zmínky v každém turistickém průvodci, odborné publikaci, stránkách Muzea Kroměřížska i webu samotné Chropyně, i když ve velmi strohé podobě.

Stálá expozice děl nejvýznamnějšího českého kubisty Emila Filly v chropynském zámku byla už od svého založení v roce 1983 největší celistvou sbírkou prací Emila Filly. I když zde chyběly nejslavnější malířovy obrazy, nabízel tento soubor reprezentativní průřez celou Fillovou tvorbou od jeho začátků až po počátek padesátých let.

(Zdroj: https://www.idnes.cz/kultura/aktuality/na-zamku-jsou-zapomenute-fillovy-obrazy.A010717_134045_zlin_kultura_boh)

V současné době již více jak desetiletí tato expozice v prostorách zámku není. O její obnovu se snažilo město v roce 2011, ale na zásadní opravy zámku, které by umožňovaly znovuotevření expozice, nebylo dostatek finančních prostředků. Jen projektová dokumentace včetně posudků měla tehdy stát kolem osmi set tisíc korun. Navíc nebyly vyjasněné majetkové záležitosti kolem zámku a jednotlivých expozic a uživatelů jeho prostorů.

Nyní po církevních restitucích je však situace jiná. Stejně tak uběhlo již více jak deset let a změnil se i postoj církve, státu i památkářů k opravám a využití památek. Stejně tak jsou i nové možnosti financování nezbytných stavebně technických oprav kulturních a historických památek všeobecně.

Proto se domnívám, že je na snadě znovu vstoupit do jednání s kompetentními úřady, muzeem, památkáři a vlastníkem zámku a minimálně prověřit jaké jsou či výhledově budou možnosti, které by vedly ke znovu zprovoznění expozice významného kubistického malíře a sochaře Emila Filly v Chropyni. Když ne v původním roz-

sahu, tak alespoň v minimalistické podobě výběrem některých děl autora v rámci myšlenky zachování koncepce průřezu jeho tvorby v průběhu života.

Dosažení tohoto záměru bude spočívat především v jednáních s Arcibiskupstvím olomouckým (vlastník zámku), pražskou Národní galerií (správce obrazů), Ministerstvem kultury v Praze (nadřízený orgán Národní galerie). Pro podporu záměru bude třeba dále jednat s hejtmánem Zlínského kraje jako politickým garantem a s Muzeem Kroměřížska jako odborným poradním orgánem.

Obnova reprezentační sbírky obrazů E.Filly příkladně v chropyňského zámku bude mít zajisté významně pozitivní vliv na zviditelnění města Chropyně, na posílení turistického ruchu a na stravovací a ubytovací služby a jejich rozvoj ve městě. Výhodou pro turistický ruch je v této souvislosti i blízkost města Kroměříže a jeho zámku a zahrad, zapsaných památek na seznamu UNESCO.

Argument, který jsem několikrát zaslechl, tedy že dostatečnou připomínkou bude plaketa umístěná někde na zdi u vchodu do nové nádražní budovy po demolici té stávající, mi přijde velice chabí. Vzhledem k věhlasnosti a hodnocení jeho díla a i vzhledem k tomu, že se město Chropyně Fillou jako významným rodákem přímo či alespoň přeneseně „chlubilo a chlubí“ kde jen to jde, je na místě zvážit, zda forma připomínky tak významné osobnosti jen „ubohou“ plaketou na zdi moderní prosklené budovy je skutečně správná forma pocty.

Stará nádražní budova ve které se Emil Filla narodil, půjde brzy k zemi. Nahrazena bude novou neofunkcionalistickou stavbou zcela odlišné architektury. Nicméně po rekonstrukci celého prostoru nádraží vznikne dostatek prostoru, aby mohl být v rámci ploch zeleně u nádražní budovy ponechán prostor pro samostatné vzpomínkové místo ideálně doplněné i o historické a dobové fotografie zachycující původní nádražní budovu před jejím stržením. Forma a umístění tohoto památníčku je na dalším jednání s investorem záměru rekonstrukce nádraží. Dá se využít nezastavěný prostor kdekoli vedle vstupu do budovy, vedle budoucího parkoviště pro cyklisty nebo lze rozšířenou připomínku díla zakomponovat i do prostoru budoucí čekárny.

Jedním z nápadů bylo i ponechat část rohového zdiva po zbourání budovy ve východní části prostoru nádraží, tento fragment zdiva zakonzervovat a využít jej k osazení informačních panelů a plakety a následně okolí doplnit vhodnou výsadbou zeleně. Možností je prostě spousta. Ale deska na zdi u prosklené moderní budovy mě osobně stejně jako dalším občanům města, kteří zde desítky let žijí, nepřipadá jako důstojná vzpomínka na autora. Spíše ve mně evokuje umístění geodetické nivalační značky na plášti panelového domu.

Domnívám se, že je stále dostatek prostoru k tomu, abychom se nespokojili pouze s tvrzením, že na budově nádraží bude plaketa, ale abychom naopak aktivně projednali i jiné nápady a formy důstojné vzpomínky na Emila Františka Josefa Fillu jako významnou osobnost města a stály společně u návrhu konkrétní a jasné podoby této vzpomínky. Vždyť se jedná o naše město, naši historii, našeho rodáka a naši chloubu. Proč bychom tedy nemohli a neměli o výsledné podobě vzpomínkového místa Emila Filly rozhodovat my, lidé z Chropyně. Je naší morální povinností postavit se této výzvě čelem a nenechávat výsledek opět a zase na někom druhém s výmluvou, že to nejde. Vždy je nějaký způsob, jen se musí najít vůle a chuť řešení hledat.

PZN: Informace o významu díla chropyňského rodáka E.Filly, o cenách jeho obrazů dosahovaných na uměleckých aukcích u nás i v zahraničí a o historii snah o návrat obrazů E.Filly na Chropyňský zámek lze nalézt v následujících článcích zveřejněných v posledních 10 letech ve Zpravodaje města Chropyně (ZmCh):

ZmCh č.2/2021, str.16-17: Dílo Emila Filly stálice tuzemských uměleckých aukcí (dokončení)

ZmCh č.1/2021, str.14-15: Chropyňští rodáci a další významné osobnosti

ZmCh č.1/2021, str.15-16: Dílo Emila Filly stálice tuzemských uměleckých aukcí

ZmCh č.1/2019, str.14: Obrazy Emila Filly oceněny miliony

ZmCh č.7/2018, str.22: Hranice 20 milionů Kč nebyla překonána

ZmCh č.1/2018, str.21: Obrazy Emila Filly na uměleckých aukcích v Praze a v zahraničí

ZmCh č.6/2017, str.20: Emil Filla jako sochař

ZmCh č.6/2016, str.13: E.Filla úspěšný mezi významnými českými malíři

ZmCh č.1/2016, str.13: Fillovy obrazy jsou stálíci na českém trhu s uměním

ZmCh č.7/2015, str.16: Obrazy Emila Filly opět úspěšné na umělecké aukci

ZmCh č.1/2015, str.14: Zajímavá historie obrazu Emila Filly

ZmCh č.7/2014, str.11: Obrazy Emila Filly jsou středem pozornosti milovníků umění i zlodějů

ZmCh č.7/2013, str.5: Obrazy E.Filly úspěšné na umělecké aukci

ZmCh č.6/2013, str.19: Obraz E.Filly oceněn v Americe

ZmCh č.2/2013, str.5: Dílo E.Filly je stále v kurzu

ZmCh č.9/2012, str.7: Nazýváme skutečnost pravým jménem

ZmCh č.8/2012, str.6: Nezájem arcibiskupství komplikuje navrácení Fillových obrazů

ZmCh č.6/2012, str.4: Úvaha o věcech podstatných a nepodstatných

ZmCh č.1/2012, str.6: Vrábí se obrazy Emila Filly do Chropyně ?

+ Infonoviny č.4/2012